

MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

Samen leren, Samen werken, Samen leven

Document naam	Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling
Versie en status	1.1 – definitief
Datum	10-01-2022
Bron	
Bewerkt door	Onderwijsgroep Oost-Brabant
Auteur	S. Engelen, bestuurssecretaris

Inhoudsopgave

DOELSTELLING	2
DOELGROEP	2
WERKWIJZE	2
STAP 0: PREVENTIE EN VROEG SIGNALERING	3
STAP 1: SIGNALLEN IN KAART BRENGEN	3
STAP 2: OVERLEG MET EEN COLLEGA EN RAADPLEEG EVENTUEEL VEILIG THUIS	4
STAP 3: GESPREK MET OUDERS/VERZORGERS/KIND	4
STAP 4: WEGEN	4
STAP 5: BESLISSSEN	5
BIJLAGE 1: SIGNALLENKAART NJI	6
BIJLAGE 2: AFWEGINGSKADER MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING	9

Doelstelling

De 'verplichte' meldcode heeft tot doel leerlingen, die te maken hebben met een vorm van huiselijk geweld of mishandeling, passende hulp te bieden, zodat een einde komt aan de (bedreigende) situatie. De meldcode is een stappenplan waarin staat hoe medewerkers kindermishandeling signaleren en melden.

De term 'huiselijk geweld'¹ verwijst naar een ernstig verstoorde relatie tussen pleger en slachtoffer. Er is meestal sprake van een machtsverschil. Het slachtoffer is afhankelijk van de dader. Het gaat bij huiselijk geweld om lichamelijke, seksuele en psychische vormen van geweld.

Vormen van huiselijk geweld zijn:

- kindermishandeling;
- ouderenmishandeling;
- eengerelateerd geweld zoals eerwraak, vrouwelijke genitale verminking ('vrouwenbesnijdenis') of huwelijksdwang;
- oudermishandeling;
- partnergeweld en ex-partnergeweld in alle verschijningsvormen, ook psychische mishandeling en stalking.

Doelgroep

Deze meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is bestemd voor de medewerkers van Onderwijsgroep Oost-Brabant. Het heeft als doel dat er sneller en adequater wordt ingegrepen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode biedt een concreet stappenplan waaruit blijkt wat professionals moeten doen bij signalen van geweld. Professionals met een meldcode grijpen drie keer vaker in dan professionals zonder meldcode. Daarnaast geeft dit protocol handvatten om ervoor te zorgen dat de participatie van het kind een plek krijgt binnen de eigen organisatie. Het is gedurende het meldcodeproces belangrijk om de leerling/kind te betrekken bij de besluiten die genomen worden. Het kind heeft recht op informatie, recht om zijn mening te geven en recht om te reageren over de beslissingen die worden genomen.

Werkwijze

De meldcode bestaat uit 5 stappen en het afwegingskader. De stappen die hieronder worden beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt, maar deze volgorde is niet dwingend. Behalve de beslissingen in stap 5. Deze moeten wel in deze volgorde worden genomen. Waar het om gaat, is dat wij als organisatie op enig moment in het proces alle stappen hebben doorlopen, voordat wij besluiten om al dan niet hulp in te zetten of een melding te doen. Soms zullen we meteen met de ouders en met het kind in gesprek gaan over bepaalde signalen. In andere gevallen zal de mentor/coach/aandachtsfunctionaris eerst overleg willen plegen met een collega of met Veilig Thuis voordat hij het gesprek met de ouders en het kind aangaat. Ook zullen stappen soms twee of drie keer worden gezet. Bij specifieke vormen van geweld, zoals eengerelateerd geweld, vrouwelijke genitale verminking en huwelijksdwang moeten de stappen nader worden ingekleurd omdat dan een andere aanpak nodig kan zijn.

¹ Afkomstig van: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/wat-huiselijk-geweld-is>

Het volgende stappenplan wordt gehanteerd voor het handelen bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. De stappen zijn:

0. Preventie en vroeg signalering.
1. Signalen in kaart brengen
2. Overleg met een collega en eventueel (anoniem) Veilig Thuis.
3. Gesprek met ouders/verzorgers/kind.
4. Wegen: 5 vragen (vermoeden) geweld of kindermishandeling.
5. Beslissen: I. Melden bij Veilig Thuis II. Is hulpverlening (ook) mogelijk?

Stap 0: Preventie en vroeg signalering

- Alle medewerkers zijn op de hoogte van hun verantwoordelijkheid als het gaat om signaleren van zorg/bijzondere situaties.
- Het is vanzelfsprekend om signalen van zorg direct te bespreken met de direct betrokkenen; de ouders en de leerling.
- Bij twijfel kan elke medewerker terecht bij de aandachtsfunctionaris² om te overleggen over vervolgstappen.

Binnen de scholen wordt 'vroeg signalering' als volgt vormgegeven:

- Alle medewerkers zijn op de hoogte van hun verantwoordelijkheid als het gaat om signaleren van zorg/bijzondere situaties.
- Het is vanzelfsprekend om signalen van zorg direct te bespreken met de direct betrokkenen; de ouders maar ook met de kinderen.
- Bij oudersignalen zonder kindsignalen of bij ouderproblematiek waarbij wij de kinderen niet zien, wordt de Kindcheck vanaf het eerste begin gehanteerd en wordt de veiligheid van de kinderen steeds opnieuw gewogen en besproken met de ouder(s).
- Bij twijfel kan elke medewerker terecht bij de aandachtsfunctionaris om te overleggen over vervolgstappen.

Stap 1: Signalen in kaart brengen

Het kan voorkomen dat er bij een leerling bepaald gedrag of uiterlijke kenmerken worden gesignaleerd waar een medewerker zich zorgen over maakt. In bijlage 1 vind je de signalenlijst van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) met een overzicht van de signalen van kindermishandeling bij kinderen van 12 tot 18 jaar. Wat de achterliggende oorzaak is van signalen, is lang niet altijd meteen duidelijk: veel signalen kúnnen wijzen op kindermishandeling, maar kunnen ook te maken hebben met andere zaken.

Bespreek de signalen met de mentor/coach van desbetreffende leerling. De mentor/coach ordent de signalen en bespreekt de situatie met de intern begeleider. Een kindcheck (Heeft de leerling broertjes of zusjes? Wie zorgt voor het kind/de kinderen? Waar verblijven de kinderen overdag?) maakt onderdeel uit van dit gesprek.

² De aandachtsfunctionaris is een deskundige collega op school (zorgcoördinator en/of schoolmaatschappelijk werker)

² Afkomstig van: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/wat-huiselijk-geweld-is>

Vervolgens consulteert de mentor/coach, eventueel in samenspraak met de intern begeleider, de aandachtsfunctionaris (stap 2).

Stap 2: Overleg met een collega en raadpleeg eventueel Veilig Thuis

Het consulteren van de aandachtsfunctionaris is een verplichte stap. De aandachtsfunctionaris bepaalt in overleg met de mentor/coach de aanpak:

- I. Is er sprake van een bedreigende situatie? -> ga naar stap 4
- II. Lijkt de situatie niet bedreigend, maar wijzen de signalen wel op huiselijk geweld of kindermishandeling? -> ga naar stap 3

Stap 3: Gesprek met ouders/verzorgers/kind

De aandachtsfunctionaris bespreekt de signalen met de leerling en daarna met de ouder(s)/verzorger(s).

Stap 4: Wegen

Afweging 1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en

A: op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier (in leerlingvolgsysteem) vastleggen en sluiten

B: ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Het bevoegd gezag³ van mijn school is op de hoogte (in geval het vermoeden door een schoolmedewerker wordt geconstateerd). Ga verder naar afweging 2.

Afweging 2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

A: NEE -> ga verder naar afweging 3

B: JA of twijfel -> direct melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

Afweging 3. Hulp

Ben ik, of iemand anders in mijn school of een ketenpartner in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder

B: JA -> ga verder met afweging 4

Afweging 4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren in het leerlingvolgsysteem. Spreek af wie welke rol heeft. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de

³ Het bevoegd gezag is de bestuurder van de school. In geval van (vermoeden) van huiselijk geweld of kindermishandeling wordt de directeur op de hoogte gebracht.

aandachtsfunctionaris (= de casemanager) heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

Afweging 5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp afsluiten met vastgestelde afspraken over monitoren⁴ van de veiligheid van alle betrokkenen.

Stap 5: Beslissen

Wanneer ouders open staan voor hulp organiseert de aandachtsfunctionaris (schoolmaatschappelijk werk) in samenwerking met het CJG de noodzakelijke hulp en geeft handelingsadviezen aan de school. Neem een beslissing of melden bij Veilig Thuis alsnog dient te gebeuren.

⁴ Spreek een nazorgtraject af. Leg termijnen en verwachtingen vast in leerlingvolgsysteem.

Bijlage 1: Signalenkaart NJI

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 12 – 18 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan het niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- overgewicht of ondergewicht
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind ruikt niet fris en ziet er onverzorgd uit
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

Tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen (12-18)
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

Tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam

- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders
- agressief

Tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

Overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen
- alcohol- of drugsmisbruik
- weglopen
- crimineel gedrag

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen
- (angst voor) zwangerschap

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- veel wisselende seksuele contacten met leeftijdsgenoten
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen
- prostitutie

Bijlage 2: Afwegingskader Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Figuur 1: **Stappenplan verbeterde meldcode**

